مسئولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

نویسنده: عادله زمانی ۲۰۲۱/۰۷/۰۳

فاتحه خوانی های مجازی و آسیب های روانی

استفاده از دنیای مجازی و محیط اینترنت اصول و فرهنگ خاصی را طلب می‌کند. بعد از سال ۲۰۰۱و تشکیل حکومت مبتنی بر دموکراسی در افغانستان، رسانه های نو ظهور و به دنبال آن شبکه های اجتماعی فرصت جولان دهی پر رنگی را میان افغان ها یافتند. مردم از جنگی جان فرسا تاحدی رها شده بودند و فرصت برای سیر و سیاحت دنیا از طریق دریچه های تلویزیون و بعد ها سیت های موبایل فراهم شده بود .

ناگهان شهروند افغان خود را رها شده در هجوم ده ها رسانه دید، که چیزی جز تاکید بر آزادی بیان را مدنظر قرار نمی دادند. هیچ دستورالعمل و یا قانونی برای منع نشر و انتشار موضوعات خاص دست آنها را نمی بست. توانایی آن را داشتند که برای بالابردن گراف بیننده هر گزارش و پروگرامی را به خانه های مردم روان کنند. این می‌توانست گزارش تکه تکه شدن یک خانم بدست افراد ناشناس با توضیح مفصل و پخش تصاویر خون آلود باشد و یا سریال های درجه چندم خارجی که مافیا، قاچاق مواد مخدر، قتل و تجاوز به شکلی عادی و آرام آرام به مردم را نشان می داد.

صاحبان رسانه دانسته بودند که مخاطب افغان را چگونه می‌توان برپای تلویزیون ساعت ها نشاند. بعد ها این الگوی رفتاری با اوجگیری استفادهٔ جامعه‌ای جوان افغانستان از شبکه های اجتماعی به محیط اینترنت سرایت کرد. رقابت بر سر گرفتن لایک ها و کامنت های تائیدی بیشتر در محیط های مختلف به گونه‌ای خاص در فیسبوک بالا گرفت.

اما حضور افغان ها در شبکه های اجتماعی الگوی رفتاری خاصی را نیز در دراز مدت برای ایشان ایجاد نمود. قوانین نانوشته‌ای که شاید تنها مختص اجتماع افغانستان باشد.

قوانین نانوشته رسانه های اجتماعی برای جامعه فعلی افغانستان مثال های بی شماری دارد؛ به طور مثال، تا چند سال پیش‌تر، خانم‌ها حق و یا حتا جرات استفاده از تصاویر شخصی خود را در شبکه های اجتماعی شان نداشتند. این بود که بسیاری از خانم ها به عکسی از گل یا شوهر و اطفال شان به جای عکس خود، بسنده می‌کردند. گرچه امروز تغییرات محسوسی رخ داده ست؛ اما این قانون اجتماعی همچنان پابرجاست.

دشنام، بدگویی و نفرین و ناله تقریباً در کامنت های هر پستی از صفحات اجتماعی دیده می‌شود. هر موضوعی که مطرح شود، اعم از خوب و یا بد مخاطب همیشه راهی برای ارتباط دادن آن به وضعیت بد کشورداری و فحاشی به چهره های مطرح گذشته و حال کشور و یا اقوام مختلف پیدا می‌کند. تقریبا هیچ پیشنهاد یا نقدی بر موضوع در کامنت‌ها به چشم نمی خورد؛ اما فحاشی و توهین مثل نقل و نبات فراوان است.

نشر پیام های تبریک و تسلیت به‌گونه‌ای علیحده خاص صفحات اجتماعی مردم افغانستان است.

پیام تبریک تقرر یک شخص در پست جدید و تعریف نمودن از وی خواه حقیقت خواه به دروغ!

و یا نشر پیام تسلیت وفات دیگران در صفحه شخصی، البته که شخص صاحب ماتم و کسی که نزدیک‌ترین فرد زندگی خود را از دست داده است، این حق را دارد تا در صفحه شخصی خود چنین چیزی نشر کند و اندوهش را بیان کند؛ اما آیا این بر همه واجب ست؟

گاهی کار از این هم بدتر می‌شود و آن نشر بی پرده و طبیعی تصاویر اجساد می‌باشد. اجسادی که حتا ممکن است در وضعیت بدی باشند اما نشر تصاویر شان آنقدرعادی است که به راحتی می‌توان آنها را در پروفایل های نزدیکان شخص متوفی مشاهده کرد.

اخیرا با افزایش تلفات مربوط به ویروس کرونا نا به جایی این فرهنگ خود ساخته بیش از هر زمانی خود را نشان داده است. بسیاری از شهروندان از باز کردن شبکه های اجتماعی خود هراس دارند و از این که بار ها و بارها با اعلان های فوتی آدم ها در صفحات دیگران مواجهه شوند کسانی که شاید آنها را نشناسند؛ اما دیدن عکس جسد و خبر فوت‌شان به تکرار می تواند روان ایشان را سخت آزرده سازد.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

این‌که شخصی اعلان فوت پدرکلان آقای وزیر را نشر کند درحالی‌که حتا خود آقای وزیر را از نزدیک نمی‌شناسد چه رسد به پدرکلان وی، نشان می‌دهد که این فرهنگ نادرست است.
در حالی که ما می‌توانیم با دوستان ما تماس بگیریم، برای ایشان پیام ارسال کنیم و حتا درصورت امکان به دیدارشان رویم، نشر اعلان فوت عزیزشان در صفحه شخص ما که ممکن است توسط ده ها نفر بازدید شود چه حاصلی دارد؟ جز آن که روان جمعی را شدیدا تحت فشار قرار دهد و ترس عمومی از بالا بودن وفیات را افزایش دهد.
شاید وقت آن رسیده است که به بعضی فرهنگ های خود ساخته‌ای خود نگاهی دوباره بیندازیم. ورود رسانه های اجتماعی قبل از شکل گیری فرهنگ استفاده‌ای اصولی از آن ها به کشور سبب شکل‌گیری این رسوم خود ساخته‌ای آسیب گشته است.
آسیب‌هایی که اثر خود را اگر در آینده‌ای نزدیک نه، ولی در درازمدت قطعاً بر روان و فکر افراد باقی خواهد گذاشت.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ